

קורס מרחבי בריאות (ב)שוליים

המרצה: ד"ר חדוה אייל

מס' קורס:

יום חמישי 16:00-18:00

תיאור הקורס: מהו הקשר בין חולי ומצוקה למעמד, אתניות, וגזע? כיצד מנוהלים מרחבי בריאות בשוליים החברתיים והגאוגרפיים בישראל? בקורס זה נתבונן במרחבי בריאות בשוליים ומחוץ לממסד הרפואי. במהלך הקורס נדון באופנים בהם המיקומים בשוליים מעצבים מרחבים טיפוליים חדשים והגדרות חדשות של מעמד, זכויות וסיוע הומניטרי, תוך שימוש בדוגמאות שבמרכזן אוכלוסיות המוגדרות בשולי החברה או קבוצות מודרות. ונתבונן באופנים שבהם מרחבים אלו משפיעים על הצוותים המטפלים והקהילות מקבלות השירות.

דרישות הקורס:

- נוכחות 80%, כולל מפגשי זום. במפגשי הזום הסטודנטים נדרשים לפתוח מצלמות בשיעורים. אי פתיחת מצלמה תחשב כהיעדרות. במקרים פרטניים של קושי בפתיחת מצלמה, יש לפנות למרצה הקורס מראש לפני השיעור לקבלת אישור או עזרה
- קריאת חומר לקראת השיעור והשתתפות פעילה.
- רפרט על מאמר מתוך הסילבוס. ההצגה צריכה להתייחס לתזה המרכזית של המאמר ולהביע דעה אישית.
- עבודה מסכמת
- **הרכב הציון:** 20% הצגת רפרט, 90% עבודת בית מסכמת.

סטודנט/ית יקר/ה,

• אם יש לך לקות למידה או מוגבלות/בעיה רפואית שעשויה להשפיע על לימודיך, ושביגנה אתה/זקוקה להתאמות אנא פנה/י לדיקנאט הסטודנטים למדור נגישות ולקויות למידה: דוא"ל- LDA@univ.haifa.ac.il, טל' 04-8249265.

• לאבחון והתאמות בגין לקות למידה ו/או הפרעת קשב יש לפנות ליה"ל: דוא"ל- mhait@univ.haifa.ac.il, טל' 04-8249022

• אם יש ברשותך מכתב התאמות מהאוניברסיטה ואתה/זקוקה להנגשה בקורס אנא פנה/י אליי בשעות הקבלה או במייל בסמוך לתחילת הקורס.

פירוט השיעורים:

* יתכנו שינויים בסילבוס, בתכנים, בסדר הנושאים ובמקורות בהתאם לצרכי הקורס

שיעור 1: הקדמה- בריאות וחולי, קהילה

אין חובת קריאה

קריאת רשות:

בן פורת, ג. יונה, י. ובשיר, ב. "מבוא: מדיניות ציבורית וחברות רב-תרבותיות- סדר יום מחקרי חדש". בתוך ב. בשיר, ג. בן פורת, וי. יונה (עורכים) מדיניות ציבורית ורב תרבויות 7-38.

ליבוביץ, נ. 2018. ביופוליטיקה: תיאוריה פוליטית של היומיום. תיאוריה וביקורת 50 : 257-274.

רגב, מ. 2011. הון תרבותי, הביטוס, וסגנון חיים. בתוך: סוציולוגיה של התרבות: מבוא כללי. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. 279-285.

שיעור 2-3: בריאות ואתניות

אמיר, ר. 2012. הפוליטיקה של הקורבנות: תיקון עוולות היסטוריות בישראל? תל אביב: רסלינג. פרק 4 (פרשת הגזת).

קריאת רשות:

נוריאלי, ב. 2015. "חייבים להציל את הילדים: ארגון OSE ויהודי צפון אפריקה." יהודה שנהב (עורך). הציגנות והאימפריות (ע"מ 269-300). ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

מימון בלאו, ע. 2013. "זהות אבודה: בין משפט לחברה בקבוצת נפגעי הטיפול בגזת". שערי משפט ה: 59-80.

דוידוביץ, נ. ומרגלית, א. "התמודדות המדינה עם עבר טראומטי – החוק לפיצוי נפגעי גזת כמקרה מבחן." אלברשטין, מ. נ. דוידוביץ' וזלשיק, ר (עורכים). בסימן טראומה עיונים ישראלים בזהות, זיכרון וייצוג. (ע"מ 211-262). הוצאת הקיבוץ המאוחד.

הירש, ד. 2011. "המדיקליזציה של האימהות: יחסים אתניים וחינוך אימהות מזרחיות לטיפול 'היגיני' בתינוק בתקופת המנדט". מ שילה וג. כ"ץ (עורכים). מגדר בישראל (ע"מ 106-139). קרית שדה-בוקר: מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציגנות, אוניברסיטת בן-גוריון.

רוזין, א. ודוידוביץ, נ. 2009. ההסתדרות הרפואית בישראל בשנות החמישים ובשנות האלפיים. עיונים בתקומת ישראל 19, 56-92.

שיעור 4-5 – נטישה ממסדית, בריאות ומצבי נפש

קריאת חובה:

Biehl, J. 2005. Vita: Life in a zone of social abandonment. Los Angeles, CA: University of California Press.

- אנא קראו את פרק ההקדמה, עמודים: 1-33. ניתן להשיג את הספר באופן מקוון באתר הספרייה.

קריאת רשות:

ברנשטיין ד. 2004. "תל אביב לבשה מחשוף..." : פנינה המשוגעת וגבולות הכרד". תיאוריה וביקורת 25 : 143-162.

ברנשטיין, ד. 2008. נשים בשוליים : מגדר ולאומיות בתל אביב המנדטורית. יד יצחק בן-צבי, ירושלים
ענת גור, מופקרות, תל אביב : הוצאת הקיבוץ המאוחד. פרקים : מבוא ופרק רביעי.

זלשיק, ר. ודוידוביץ, נ. 2014. מגדר ובריאות נפש בחברה היישובית ובעשור הראשון של המדינה". (מרגלית
שילה וגדעון כ"ץ) עיונים בתקומת ישראל מגדר בישראל 306-335.

מריגולן, י. וויצטום, א. 2014. "התנועה להיגיינה רוחנית בארץ ישראל". עיונים בתקומת ישראל 42 : 283-305.
פוקו, מ. 1972. תולדות השיגעון בעידן התבונה. ירושלים : כתר.

שיעור 6 אלימות רביתית

קריאת חובה:

אבנון, נ. 2023. "אלימות מגדרית בחלוק לבן" גניקולוגיה בישראל, מיניות העשה ועקרון האוטונומיה בחוק
זכויות החולה". משפט וממשל כז : 1-71.

קריאת רשות:

אייל, ח. (2009) מדיניות מתן אמצעי מניעה דפו פרוורה לנשות הקהילה האתיופית בישראל. אשה לאשה – מרכז
פמיניסטי חיפה.

גואז מלט, ש. פלדמן, נ. פדואה, א. 2022. "אלימות מיילדותית : מאין ולאן, השלכות ודרכי מניעה." הרפואה
561-556: (9)161.

Farmer, Paul. 1996. On suffering and structural violence: a view from below. *Daedalus* Vol. 125. No. 1. 261 (23).

Farmer PE, Nizeye B, Stulac S, Keshavjee S. 2006. "Structural violence and clinical medicine."
PLoS Med 3(10): e449.

Hertzog, H. (2010). The Role of Diseases in Constructing Bureaucratic Patronage over Ethiopian
Immigrants in Israel. *Anthropology of the Middle East*, 2010, 5(1): 71-92.

López, I. 2008. *Matters of choice: Puerto Rican women's struggle for reproductive freedom*. Rutgers University Press.

שיעור 7: מעמד וזהות מינית

גרינברג, נ. 2006. מסעו של האדם הטראנסקסואלי- מהפך וחיבור מחדש. כוורת 13 : 81-86.

קריאת רשות:

מעודד דנון, ל. 2014. "איזה מין גוף? קווי התפר בחייהם של אינטרסקסואלים: המאבק בין הגוף הסובייקטיבי לגוף הביו-חברתי." *תיאוריה וביקורת* 42 : 125-150.

שיעור 8: גבולות ורפואה

Eyal, H. Samimian-Darash, L. and Davidovitch, N. (2020). Humanitarian aid, security, and ethics: The rise of a new humanitarian governance at home. *Journal of Extreme Anthropology* 4(1): 135-156.

כרמלי, ד. 2010. דרך השב"כ: ילדים חולי סרטן מעזה לשיבאי. מטעם 22 : 116-131.

קריאת רשות:

אלמסי, א. 2017. נתונים על מתן טיפול רפואי לפלסטינים בבתי חולים בישראל. כנסת ישראל, מרכז מחקר ומידע.

שיעור 9-10: מרחב נטול אלימות וצוותים רפואיים

קריאת חובה:

Cukier, Wendy., & Cairns, James. 2009. Gender, attitudes and the regulation of small arms: Implications for action. In V. Farr, H. Myrntinen, & A. Schnabel (Eds.), *Sexed pistols: The gendered impacts of small arms and light weapons*. Tokyo: United Nations University Press. 18-48

קריאת רשות:

Shalhoub-Kevorkian, Nadera. 2010. Palestinian Women and the Politics of Invisibility: Towards a Feminist Methodology. *Peace Prints: South Asian Journal of Peacebuilding*, 3(1): 1-21.

מזלי, ר. 2017. לא נצור: נשק קל במרחב האזרחי כמה כלים וכמה פיקוח? פרויקט "האקדח על שולחן המטבח", אשה לאשה- מרכז פמיניסטי חיפה.

שיעור 11: סיכום